

7. Кондрашова Л.В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.О. Лаврентьєва, Н.І. Зеленкова. – Кривий Ріг : КДПУ, 2008 – 187 с.
8. Guidelines for the Development of Non-Formal Environmental Education [Prepared by A.J. Young, M.J. McElhone]. – UNESCO, 1987. – 52 p.
9. Друзь З.В. Виховні технології в сучасній школі / З.В.Друзь. – Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – 256 с.
10. Шарко В. Д. Екологічне виховання учнів під час вивчення фізики: посібник для вчит. / В. Д. Шарко. – К. : Рад. шк., 1990. – 207 с.

Запорожець Л.М.

викладач;

Браславська О.В.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри;*

Макаревич І.М.

студентка,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСНОВОПОЛОЖНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Професіоналізм у справі якою займається фахівець стає ключовою умовою розвитку суспільства. Це визначає потребу формування ініціативного, творчого вчителя, здатного до професійної та особистісної самореалізації, і можливе лише за умови наближення навчального процесу у ВНЗ до реальної професійної діяльності, оскільки на засадах компетентнісного підходу якісна професійна підготовка майбутнього вчителя забезпечується не лише формуванням системи професійних знань, а й удосконаленням професійних умінь і навичок, розвитком професійно значущих якостей особистості. Пояснюється це, на думку С. Гончаренка тим, що «Сьогодні в усьому світі відбувається зміна «педагогічної цивілізації». Від педагогічної культури техногенної цивілізації суспільство переходить до гуманістичної педагогічної культури антропогенної цивілізації. Орієнтація на знання в основному поступається місцем особистісно-смісловій, репродуктивні способи засвоєння культурної спадщини – творчим; колективні форми навчання – груповим і індивідуальним; авторитарний стиль педагогічного впливу – діалогу, культурному полілогу, співробітництву» [2, с. 3-4].

Реформування системи освіти зумовлюється низкою соціальних чинників. У законі «Про загальну середню освіту» зазначено «педагогічним працівником повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи,

фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в навчальних закладах середньої освіти» [3].

У Законі України «Про вищу освіту» (ухвалений парламентом 1 липня 2014 року (№ 1556-VII), який регулює організацію освітнього процесу, серед питань вітчизняної освіти, що потребують розв'язання, в розділі XI «Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах» називається питання «Основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу. Формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок».

Основними напрямками розв'язання даного питання є надання майбутньому фахівцеві можливості для здобуття знань, умінь і навичок із використанням сучасних технологій під час навчально-виховного процесу, а також забезпечення умов для створення системи мотивацій щодо їх впровадження в сфері професійної підготовки.

Україна має свої особливості і традиції професійної підготовки. Як справедливо зазначає колектив авторів на чолі з О. І. Шапран, цитуючи В. В. Іщук, «Професійна підготовка у вищих навчальних закладах розглядається як неперервний і керований процес набуття майбутніми вчителями досвіду педагогічної діяльності, що дозволяє системно, цілісно сприймати дійсність і діяти на основі гуманістичних ціннісних орієнтацій. Визначається як цілісний процес засвоєння й закріплення загально педагогічних і фахових знань, умінь, навичок, розвиток професійної компетентності, що робить особистість конкурентоспроможною на ринку праці» [6, с. 188]. Професійна підготовка трактується як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей особистості, норм поведінки, які забезпечують можливість успішної праці за обраною спеціальністю. Враховуючи специфіку професійної підготовки педагога В.А. Сластьонін трактує її як систему педагогічних заходів, що забезпечують формування у студентів професійно спрямованих знань, умінь, навичок і професійної готовності до майбутньої педагогічної діяльності [5]. У Великій сучасній енциклопедії Є.С. Рапацевича професійна підготовка розглядається як «процес оволодіння знаннями, уміннями і навичками, що дозволяють виконувати роботу в певній галузі діяльності» і зокрема, в професійній діяльності вчителя «специфіка якої полягає у психолого-педагогічному впливові на учнів з урахуванням їх вікових й індивідуальних особливостей, запитів, інтересів,, захоплень, духовного світу і разом з тим в цілеспрямованому управлінні процесом учіння і розвитку особистості» [4, с. 481-482].

Здійснений аналіз психолого-педагогічної та фахової літератури свідчить, що сьогодення висуває певні вимоги до учительської професії (Ф. Гоноболін, В. Сластьонін); до розвитку умінь і особистісних якостей, необхідних

майбутньому учителів (А. Маркова); професіограми вчителя (В. Сластьонін); моделі діяльності учителя (Н. Кузьміна); розвитку їх професійної компетентності (М. Кравцов, В. Олійник, В. Пекельна, Л. Шевчук та інші) та її розвитку у процесі професійної підготовки (А. Вербицький, А. Даринський, В. Кучинський, В. Максимова, М. Нечаєв, А. Нікуліна, В. Ушаков, с. Вітвицька, А. Дубасенюк, М. Левківський та ін). М. Артюшина тлумачить професійну підготовку як процес здобуття людиною певної професійної кваліфікації за відповідним напрямом чи спеціалізацією, у результаті чого особистість опановує певну професійну діяльність, стає здатною до її реалізації [1, с. 25].

Щодо професійної підготовки майбутнього вчителя географії, то не можна не погодитися з О.В. Тімець, яка вважає, що «саме він створює підґрунтя для формування наукової картини світу в свідомості покоління, яке підростає, розвиває географічне мислення школярів, їхнє вміння виявляти та аналізувати певні закономірності й причинно-наслідкові зв'язки між різними природними та соціальними процесами і явищами, долучає учнів до культурних надбань рідного краю й держав світу, надає знання й уміння, які виконують посутню роль у житті людини та стимулом поповнення яких слугує внутрішня мотивація особистості» [7, с. 5]. Таке широке коло професійних функцій вчителя географії зумовлює потребу в удосконаленні його підготовки у ВНЗ, зокрема, на компетентнісній та технологічній основі.

Отже, результатом професійно-педагогічної підготовки студентів і важливою передумовою ефективної професійної діяльності у майбутньому є їх професійна компетентність, яка визначається як «інтегральна характеристика особистості фахівця, розглядається з позицій культурологічного, діяльнісного або особистісно-діяльнісного, системного, акмеологічного та інтегративного методологічних підходів» [6, с. 184]. Достатній розвиток цієї характеристики є показником високого рівня підготовки студента до професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Артюшина М. В. Психолого-педагогічні засади підготовки студентів економічних спеціальностей до інноваційної діяльності: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Артюшина Марина Віталіївна. – К., 2011. – 598 с.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. – 308 с.
3. Закон України «Про загальну середню освіту»: [Електронний ресурс] // Верховна рада України офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
4. Педагогіка: Большая современная энциклопедия / Сост. Е.С. Рапацевич. – Мн. : «Соврем. слово», 2005. – 720 с.
5. Сластенин В.А. Педагогіка / В.А. Сластенин. – М. : Школа-Пресс, 2000. – 512 с.
6. Словник термінів з професійної освіти / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. – Пер.-Хмельницький : «Видавництво К С В», 2013. – 276 с.
7. Тімець О.В. Теорія і практика формування фахової компетентності майбутнього вчителя географії у процесі професійної підготовки: дис... докт. пед. наук : 13.00.04 / Оксана Володимирівна Тімець. – Черкаси, 2011. – 487 с.